

Request, by Prins *Willem den I.* aan den Keyzer overgegeven,
om de Appellatie van de Hooft- en Schepenbancken te
Breda in eene Reformatie te veranderen.

AAN DEN KEYSER

Vertoont in aller ootmoet uwen ootmoedigen Vassal ende Dienaer Willem Prince van Aurange, Grave van Nassou, Baender Heere van Breda, dat in de jare Duyfent dryehondert vyftich tusschen Hertogh Jan van Brabant ende syne Kinderen ter eenre, ende Heer Jan van Polanen ter anderen, synde coop geschiet van de Baanderye, Stadt, Landt en Heerlyckheyt van Breda, onder verscheyde andere befonderheden aldaer voorgevallen, uytdruckelyk gehandelt en overcommen is, dat van alle tgene by Schepenen of Mannen van Leenen van den voorsz. Heer Jan van Polanen, alsdan Cooper van de gemelde Baanderye, soude gewesē worden, men niet en soude connen provoceren noch appelleren aen eennige anderen Rechteren, na welcke overeencomminge alle Vonnissen gewesē by de Schepenen van de voorsz. Stadt Breda, twelck men heyt in de Schepenenbanck, en oock de gewesene by de Mannen van Leenen van de voorsz. Baanderye, 't welck men heyt in de Hooftbanck, hebben gehadt plaetse en cracht van Arrest, sonder dat deffect oft executie van die oyt syn beleth door appellatie oft anderssins, behalvens dat eennige tyt herrewaerts de Officierē Fiscalen van Uwe Cancellerye in Brabant gepooght hebben, de Vonnissen van de voorsz. Schepenen en Hooftbancke van Breda appellabel te maacken en doen verforteren onder den Rade van Brabant, Ende terwylē dat den Remonstrant en Wochdye was, mits syne jonge jaaren, hebben sy sulcken wervolgh en moeyte aengewent, dat eyndelyck Uw Majesteit in 't jaer 1550. op syn laatste wertzck uyt dese Landen nae Duytschlant, appointeerden, by provisie alleen, en tot dat anders soude syn gedisfinieert nae volcomere kennisse van saecken, idat men soude connen appelleren aen Uwe Cancellerye van Brabant van de Vonnissen van de voorsz. Schepenen, sander voorders uytdrukken oft spreken, en sonder daer onder te begrypen de Vonnissen van de voorsz. Hooftbancke. Ende des niettegenstaende hebben eennige onder dexfel van Uw voorsz. provisioneel Appointement, hen vermeten te appelleren van de Vonnissen van de voorsz. Hooftbancke, dewelcke in de voorsz. Cancellerye aengenomen syn, waer door de executien van de voorsz. Vonnissen beleth syn: Uwen Procureur Fiscael pretenderende, dat Uw provisioneel Appointement daer in soo wel plaetse moet grypen als in de Vonnissen van Schepenen: Den Suppliant sustinerende het tegendeel; door welck vershil, en andere dergelycke die dagelycx connen overcomen, en oock door soo veel beuselachtige Appellatiē, die de quaetwillige daegelycx aenvangen, sels in faken van seer clyne en byna van geene gewichte, den loop van Rechtspleginge tot Breda sulcx is beleth, dat alles blyft sonder effect en executie, en eyndelyck soude wesen den heelen ondergang van de voorsz. Plaetse.

Om waer inne te voorsien, ten eynde de Justitie aldaer beter soude mogen werden bedient ende geëxecuteert, ende om het voorsz. incidentele vershil te dooden, en andere diergelycke, soo soude den voorsz. Remonstrant toestaen, dat terwyle 't vershil over 't principael ongeslist is hangende, en sonder prejudicie van dien, Uw voorsz. provisionele Ordonnantie plaetse soude hebben, soo wel in Vonnissen van de voorsz. Hooft- als Schepenenbancke, mits in desen en d'andere den wegh van Appellatie sy verandert in Reformatie, soo wel voor de Vonnissen alreede gewesē, en daer van geappelleert is, als die noch te wyfen syn, en dat door Uw Majesteit alsoo werden verclaert tot den uyteynde van de principalen questie, die door desen middel niet minder als door den wech van Appel sal van Uwen wegen voorsien syn tegens de misbruike oft andere ongeregeltheden die ondertusschen commen voorvallen in de voorsz. Vonnissen, om te syn verandert en gereformeert door de Uwe, indien het alsoo behoort,

hoort, ende sal den loop ende executie van de Justitie tot Breda voorfz. niet beleth worden.

Den voorfz. Remonstrant bidt ootmoedelyck aan Uwe Majesteyt de voorfz. bewillinge te willen aennemen, onder de provisie en modificatie voorfz., ende doen opmaecken Acten in behoorlycke maniere, dobbel voor de eene en d'andere van de Parthyen.

(Onder was aldus geapostilleert:)

Gesien d'Advys van die vanden Raedt van Brabant op dese Requette, en nae gedaen rapport van alles aen den Keyser, syn Majesteyt bewillicht aen de Suppliant, dat syn Hooftbanck van nu aff aen sal wesen reformabel, en dat de Appellatien aengevangen van Vonnissen alreede gegeven by syn voorfz. Hooftbanck, fullen veranderen in Reformatie en geëxecuteert, soo wel die gegeven syn als gegeven fullen worden, behoudelyck cautie, soo verre als 'er executie valt: mitsgaders oock ten insichte van Vonnissen, die in toecommende by de Schepenen gegeven fullen worden, behoudelyck dat de Vonnissen van Schepenen, daer van alreede geappelleert is, niet en fullen geëxecuteert worden, noch de Appellatie van deselve verandert in Reformatie, maer fullen haer gedragen na de cracht van Appellatie tot uyteynde van de saecken. Gedaen tot Brussel den 21. dagh van December, int jaer 1554. (Synde geparapheert) V. vt. (en noch leeger) M A R I E.

N°. 86.

Ordonnantie van *Hendrik Graef van Nassau*, aangaende de Vestkamer te *Breda*, enz.

Den Grave van Nassou, onsen Droffaert van Breda, Salut. Alsoo wy by deliberatie van Rade en daer op gehad d'Advys van de Borgemeesteren, Schepenen en Rade onser Stadt Breda voorfz., geordonneert en gestatueert hebben, tot vermeerdering van de gemeene welvaert ende vordering van de neeringe binnen onsen voorfz. Stadt, oock tot onderhoudinge van onse Rechten en Domeynen, dat men voortaan Losrenten en Lyfrenten sal mogen verkopen, ende die goeden en vesten, sonder deselve by Kerckgeboden oft andersints te derven publiceren, Dat men oock van Huysen, staende binnen de voorfz. Stadt van Breda, die by voorgaende Publicatien en openbare Zitdagen verkogt fullen worden, egeen Naderschappe van bloetswegen en sal mogen leggen, maar dat deselve den Kooper sonder eenige veranderinge blyven fullen, het en ware dat deselve uyterhant oft heymelyck, sonder openbare Proclamatie ende Zitdagen verkogt worden, In welken gevalle de Naderschap stadt grypen sal, in manieren soo dat tot nu toe geuseert is geweest. Dat om te verhueden vele frauden en bedrogh, ende onder andere versteekinghe van onsen Vestgelde ons toebehoorende in onsen Lande van Breda, men alle Contracten van Vercoope van Erven, ende van Belastinghe van dien met Erf-, Los- oft Lyfrenten, Erffmangelingen ende andere Contracten daer Vestinge toe behoort, soo wel van onser voorfz. Stadt, als van de Dorpen ons Lants, ter Vestinge van derselver onser Stadt van outs staende ende behoorende, doen sal binnen derselver onser Stadt by de Schepenen, tzy van de Stadt oft van de Dorpen voorfz., soo dat behooren sal, ende metten Secretaris derselve Stadt, ende egeenen anderen, die gewoonlyck is de voorfz. Vestingete doen, ende ons van den Rechten van dien te responderen. Ende om dat van noden is, dat een iegelyck kennis hier aff hebbe, en dat de voorfz. Ordonnantien ende Statuyten onderhouden worden, Bevelen wy u seer ernstelyck, dat gy deselve Ordonnantien ende Statuyten doet publiceren ende openbaerlyck doet uytroepen, soo in onse voorfz. Stadt, als anders in onse Landen van Breda, daer dat behooren sal, dat gy oock deselve doet inschryven in de boecken ende registeren daer het van no-